

Herdenking AvW zaterdag 29 juni 2019

'Anton van Wilderode kon moeilijk 'Nee' zeggen

Het is al meermaals in kleine kring gezegd en bevestigd: Anton van Wilderode kon moeilijk 'Nee' zeggen. Een bewijs daarvan is zijn grote hoeveelheid 'Gelegenheidswerk', zoals dat heet.

Hijzelf vond dat helemaal geen pejoratief woord. Hij paste het toe als 'Dienstbaar het woord', of 'dienstbare woorden'. Hij vond dat iemand die de gave van het woord had gekregen 'Stem' moest zijn, 'Instrument', 'Bedienaar'.

Dat paste hij uiteraard dagelijks toe als priester. Pastor of 'Herder', degene die voorgaat.

Voor dat vele 'Gelegenheidswerk' waren er uiteraard andere motivaties.

Om in dit Vlaams gezelschap nog eens een Franse uitdrukking te gebruiken: 'A la tête du client',

Met andere woorden: zo'n gedicht moest voor iedereen een 'persoonlijke' toets hebben. Of dat nu voor een geboorte, een huwelijk of een sterfgeval was, altijd vond hij wel de gepaste poëtische woorden. Hij heeft ook nooit gezegd: 'die of die was er eigenlijk niet 'content' mee. Ze waren blijkbaar allemaal heel content.

Maar ... meestal was het best dat je geruime tijd op voorhand die vraag aan hem stelde. Tenzij het toch vlug moest gaan, dan werkte hij tegen de 'deadline'. Hoewel ik daar geen voorbeelden van ken.

Ik veronderstel dat hij ook niet altijd echt 'goesting' had - het blijft toch een mooi woord dat de Nederlanders ons benijden: Goesting - om een tekst te schrijven voor een opening van een tentoonstelling van een bevriend kunstenaar, of voor de inleiding van een dichtbundel. Ook dan kon hij moeilijk 'Nee' zeggen. Maar daarvoor had hij zijn trুকjes.

Ik heb dat zelf ondervonden toen ik hem vroeg een inleiding te schrijven voor mijn bibliotheek kunstmap 'Getijden voor Mathilde' in 1993, met werk van de etsen Robert Wuytack. Het werk van Wuytack vond hij best in orde. Hij had ook wel positieve woorden voor mijn gedichten, maar ... hij vond ze beter worden naargelang ik verder poëzie publiceerde. Dat was heel voorzichtig en diplomatisch opgelost. Misschien had hij wel gelijk.

Hij heeft mij nooit een echte evaluatie of raad gegeven. Misschien ook maar best. Ik heb het hem trouwens ook nooit expliciet gevraagd.

Bij andere gelegenheden heb ik hem trouwens ook meermaals als een echte diplomaat aan het werk gezien. Je moet maar eens proberen een kwartier lang een dichtbundel voor te stellen, zonder ook maar één woord over de kwaliteit ervan te laten vallen. Hij alleen slaagde er in de figuur zelf in een context te plaatsen waarin die het meest positief naar voren kwam.

Idem voor beeldende kunstenaars. Het werk deed hem dan denken aan die of gene beroemde artiest en betrokkene had die of die als men bepaalde kwaliteiten. En iedereen was content.

En dan was er receptie! Allen aan den drank! Nee – nu nog niet!

Er waren uitzonderingen: Met Romain De Saegher voelde hij zich verwant. En de pastels van Ward De Dobbelaer vond hij gewoon heel mooi. De werken van deze kunstenaars hangen nog altijd hier in zijn woning. En ze moeten daar blijven. Ze behoorden tot de leefwereld van de dichter. Renè De Lannoye ook. Die was goed, geen discussie en het zou goed zijn indien dat werk eens geherwaardeerd zou worden. Hij heeft trouwens een gedicht geschreven voor De Lannoye. Nee: niet voor Tom Lanoy!

Anton van Wilderode was ook vaak aanwezig op vieringen. Als hij zelf niet het 'feestvarken' was, dan wel op huldezittingen van goede vrienden en bekenden. Meestal kon je hem dan achteraan vinden.

Als man van de Pers stond ik dan wel eens in zijn nabijheid.

Soms schudde hij het hoofd: "wel, wel, ze hebben de klok horen luiden, maar ze weten de klepel niet hangen

Voor één iemand heeft hij ooit een uitzondering gemaakt. Hildegard Coupé, zijn nichtje, heeft hem lang geleden eens gevraagd om een gedicht voor haar te schrijven. Hij heeft toegestemd, maar. .. ze heeft er wel twee jaar op moeten wachten.

En toen ... toen ze samen met haar broer Chris, haar heerroom en Fernand Van de Velde mocht vergezellen tijdens een reis doorheen Spanje. Ja, toen herinnerde zij hem aan de belofte. In Masarbones, provincie Taragona, kwam de inspiratie voor een reeks van vier gedichten. Ze zijn opgedragen aan Hildegard. En dit is er een van.

VOORDRACHT

MASARBONES

DE REIZENDE NAGEREISD

Een tweede dankbare herinnering aan Anton van Wilderode is de dichter als 'De Reiziger',

Reeds tijdens zijn seminarietijd in Gent en later in Leuven was hij gefascineerd door de Griekse cultuur. Het belangrijke product daarvan is volgens mij de reeks NAJAAR VAN HELLAS. Later zei hij: "ik was nog nooit in Griekenland geweest, en toen besloot ik er heen te reizen om te zien of het wel klopte wat ik had geschreven!"

En het klopte, nadien zelfs op Delos vond hij 'Die heks van zonlicht' en de 'tranen van Apollo die van zijn slapen dreven ... ' Het is daar tijdens de zomermaanden niet te houden van de hitte!

Als journalist heb ik nogal wat beroemdheden nagereisd voor de krant. Anton van Wilderode kon daar dus zeker niet bij ontbreken. Tijdens een vakantiereis naar Griekenland in 1987 wilde ik persé naar dat Heilig Eiland Delos, waar niemand mag overnachten. Vanuit Pireus naar Myconos en dan in een kleine vissersboot naar de plaats waar Lethe haar zoon Apollo en zijn tweelingzuster Artemis liet geboren worden. Van Wilderode heeft de vijver gezien met de boom waarrond Lethe zich kromde bij de bevalling. Hij heeft de heuveltop beklommen naar de Zetel van Zeus, die toekeek op het gebeuren.

Hetzelfde heb ik gedaan, eveneens in een gloeiende hitte, en ik heb één mozaïeksteentje meegebracht vanop die heuvel. Die 'Zetel' van Zeus lag er toen nog erg verkommerd bij.

En net toen ik langs de 'Allée der Leeuwen' terug in dat bootje stapte voor de terugvaart, heb ik nog een scherf van een vaas meegenomen en in mijn rugzak gestopt. Die scherven lagen daar toen toch maar voor het oprapen. Die staan nu nog op een marmeren sokkeltje op mijn schouw,

Ik weet het, het mocht niet, cultuurschennis, maar toch heb ik er geen spijt van. Hoewel, ik denk dat Zeus zelf mij al gestraft heeft. De woelige zee van de Cycladen heeft mij toen zo zeeziek gemaakt dat ik lange tijd met mijn bovenlijf over boord heb gehangen.

Maar ... wat ik daar gezien heb, klopte met wat Van Wilderode had geschreven. Bovendien blijft zijn 'Griekse Periode' met ook 'Najaar van Hellas' een pamflet tegen het oorlogsgeweld en de vrees voor de ondergang van de cultuur van het Avondland.

En een bewijs dat het allemaal ook echt klopte, zie hier:

OP HET MARMER VAN DELOS - voordracht

COVERACK - CORNWALL

Veel recenter, in 2011, wilde ik persé naar Cornwall, het zuidelijkste punt van Engeland, om daar in Falmouth op de kade te staan waar Lord Byron in 1808 vertrok voor zijn 'Grand Tour' naar- jawel, naar Griekenland en Albanië!

Hier begint zijn poëtisch epos 'De omzwervingen van Jonker Harold' en hier begint ook mijn boek over Byron.

Toen wij daar toch waren, wilde ik zeker ook naar Coverack, dat ligt niet zo ver daar vandaan en daar heeft Anton van Wilderode zijn mooie reeks gedichten 'Een zomer verzegeld' geschreven tijdens de jaren zeventig.

Om te zien of ook dat klopte, ben ik de 'reiziger' nog eens nagereisd. En het klopte ook hier. De omgeving van dit pittoreske haventje lag er nog ongerept bij. Schilderachtig mooi en ik kan me voorstellen: voor de dichter lagen de gedichten hier maar voor het oprapen.

Maar merkwaardig, hij schreef niet over de vele scheepsrampen die hier ooit gebeurd zijn aan die bijzonder woelige zuidkust van Engeland. Hij vermeldt niet het bord met de vele data van die rampen, niets over hoe van hieruit de reddingsoperaties ook al vele mensenlevens hebben geëist.

Niets over het vreselijke smokkelverhaal van Daphne du Maurier die in die buurt haar 'Jamaica Inn' schreef. Daphne du Maurier, ook de auteur van 'The Birds', verfilmd door Alfred Hitchcock.

Of staan daarover notities in zijn dagboeken? Hildegard, dat moeten we nog eens nakijken ...

Wat Anton van Wilderode hier wél schreef waren o.a. de gedichten 'De Ober'.

En ik wou daarom zeker ook die echte 'Ober' zien, of tenminste een kopie van die figuur.

Want de echte, die hij observeerde, zal wel niet meer tot de levenden behoren.

DE OBER - voordracht

Die echte ober hebben we dus niet gezien, ook geen kopie of nazaat. We hebben wel wat zielige figuren in de haven kroeg van het hotelletje aan de ingang van het haventje gezien. Vissers die allang geen vissers meer waren. Ze waren al een beetje dood, maar ze wisten dat nog niet.

En in een Fish and Chips restaurantje was er wel een meisje dat voor ober speelde. Ze had piercings in de oren en de neus en de onderlip. En ze had haar armen en benen vol tatoes.

Er was geen stijlvolle omgeving en geen kraaknette witte servietten, geen klinkende glazen van helder kristal zoals bij de echte ober destijds. Buiten stond geen herenfiets maar een versleten brommer waar zij na haar werk mee huiswaarts zou rijden.

Wie zong er ook weer: "And the times they are a changing"?

En toch goede vrienden: als je nog geen vakantieplannen hebt: Cornwall en Coverack. Uw zomer zal verzegeld zijn!

Willem Persoon 11 juni 2019